

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Mehmet ŞİMŞEK tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Özgür KARABAT
İstanbul Milletvekili

2026 bütçesi, “tasarruf” ve “disiplin” söylemiyle sunulmasına rağmen, gerçekte emeğin, üretimin ve sosyal adaletin aleyhine; finansal sermayenin ve rant ekonomisinin lehine kurgulanmış bir bütçedir. Bütçenin gelir yapısında hâkim olan dolaylı vergiler, yoksulun sofrasına uzanan görünmez bir eldir. Faiz giderleri, kamu kaynaklarını üretime değil borç servisine yönlendirmektedir. “Kamu-Özel İşbirliği” projelerine aktarılan milyarlar, toplumsal refahı değil, sözleşmeli zenginler düzenini finanse etmektedir. Sosyal harcamaların GSYH'ye oranla azalması ise sosyal devlet ilkesinin artık yalnızca anayasada kalan bir kavram haline geldiğini göstermektedir. Bu bütçe, kimin yanında olduğumuzu değil; kimin sırtında yükseldiğimizi göstermektedir.

TBMM'de görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi, belirli makro-ekonomik hedeflere ulaşmak için tasarlanmış mali bir plandır. Bu plan, 18,9 trilyon TL gider ve 16,2 trilyon TL gelir hedefiyle 2,7 trilyon TL'lik bir bütçe açığını öngörmektedir.

Bu bütçe tercihlerinin ekonomik ve sosyal yansımaları, kaynakların nasıl dağıtıldığına bakılarak analiz edilebilir. Bütçede faiz giderleri için ayrılan 2,74 trilyon TL'lik ödenek, öngörülen 2,7 trilyon TL'lik bütçe açığının tamamından fazladır. Bu durum, bütçenin "faiz dışı fazla" vermeye (yani faiz harici harcamaların gelirlerden az olmasına) ayarlandığını, ancak yüksek borçlanma maliyetleri nedeniyle açığın devam ettiğini göstermektedir. Bu yüksek faiz kalemi, kamunun borç servisine ayırdığı kaynağın büyüklüğünü ve dolayısıyla eğitim, sağlık, yatırım ve sosyal transferler gibi diğer alanlar için kullanılabilir "mali alanı" ciddi şekilde kısıtladığını ortaya koymaktadır.

Bütçe teklifinde, toplam vergi gelirlerinin yaklaşık %61,7'sinin KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerden elde edilmesi hedeflenmektedir. Ekonomik olarak bu durum, vergi tahsilatının ağırlıklı olarak tüketim üzerinden yapıldığını göstermektedir. Dolaylı vergiler, harcama yapan herkesi (gelir düzeyinden bağımsız olarak) etkilediği için "regresif" (tersine artan oranlı) bir etki yaratma potansiyeline sahiptir. Yani, gelirin daha büyük bir kısmını tüketime ayırmak zorunda olan düşük gelirli hanelerin üzerindeki vergi yükünü, yüksek gelirli hanelere kıyasla oransal olarak artırır.

Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) projelerine (şehir hastaneleri, otoyollar vb.) 2026 yılında bütçeden yaklaşık 370 milyar TL'lik bir kaynak transferi öngörülmektedir. Bu ödemeler, genellikle dövizde endeksli ve uzun vadeli garantiler olduğundan, bütçe üzerinde önemli bir yük oluşturmaktadır. Ekonomik açıdan bakıldığında, bu 370 milyar TL'nin, sosyal yardım programlarının genişletilmesi veya yeni kamu yatırımları gibi alternatif alanlarda kullanılamamakta bu durumda da iktidarın destek tercihinin yoksul milyonlar yerine bir avuç azınlık için yaptığını göstermektedir.

Sosyal koruma harcamalarının azalması da bu değerlendirmeyi desteklemektedir. Sosyal koruma harcamalarının GSYH içindeki payının 2018'deki %11,9 seviyesinden 2026'da tahminen %9,2 seviyesine gerilemesi, sosyal devlet harcamalarının ekonomik büyümeye kıyasla reel olarak küçüldüğüne işaret etmektedir. Enflasyonun ve işsizliğin yüksek olduğu dönemlerde, sosyal harcamalardaki bu oransal gerileme, gelir eşitsizliğini ve yoksulluğu dengeleyici mali politikaların zayıfladığının açık göstergeleri olarak değerlendirilmektedir.

Bu veriler ışığında 2026 bütçesi, enflasyonla mücadele ve mali disiplin hedefleri doğrultusunda kamu harcamalarını kontrol altında tutmayı amaçlarken, bu hedefe ulaşmak için öncelikleri belirlemiştir. Bütçe tercihlerinin; faiz ödemeleri ve KÖİ garantileri gibi kalemlere önemli bir kaynak ayırırken, vergi yükünü ağırlıklı olarak tüketime yüklediği ve sosyal harcamaların GSYH içindeki payının azaldığı görülmektedir.

Buna göre;

1. 2026 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'nde gelir adaletini sağlamaya dönük herhangi bir yapısal vergi reformu planlanmakta mıdır? Özellikle gelir ve kurumlar vergisinde artırılmış kademeli oran uygulaması veya servet/varlık vergisi düzenlemesi gündemde midir? Bu yönde OECD ortalamalarıyla bir karşılaştırma yapılmış mıdır?

2. En düşük gelir grubundaki haneler için dolaylı vergi yükünü azaltacak özel bir politika (örneğin düşük KDV oranı, enerji/temel gıda istisnaları veya vergi iadesi sistemi) öngörülmekte midir? Bu konuda gelir gruplarına göre efektif vergi yükü analizi yapılmış mıdır?
3. 2026 bütçesinde faiz ödemeleri için öngörülen 2,74 trilyon TL'nin, hangi borç türlerine (iç borç, dış borç, döviz cinsi borç, değişken faizli borç) ait olduğu ayrıntılı olarak nedir? Bu ödemelerin bütçe üzerindeki faiz dışı fazla hedefini nasıl etkilediği analiz edilmiş midir?
4. Kamu-Özel İşbirliği projelerine (özellikle şehir hastaneleri, otoyollar, havaalanları) 2026 yılında bütçeden yapılması öngörülen 370 milyar TL'lik garanti ödemelerinin döviz cinsinden yükümlülük payı nedir? Bu ödemeler 2027-2035 dönemi için uzun vadeli toplam mali yük olarak ne kadar projekte edilmiştir? Söz konusu projelere ilişkin bağımsız denetim raporları kamuoyuyla neden paylaşılmamaktadır?
5. 2026 yılı bütçesinin, "mali disiplin" gerekçesiyle kamu yatırımlarını ve sosyal transferleri sınırlarken, sermaye kesimlerine sağlanan vergi istisnaları ve teşviklerin tutarı nedir? Bu teşviklerin GSYH'ye oranı nedir ve son 5 yıldaki eğilimi nasıldır?
6. 2025 yılında olduğu gibi 2026 bütçesinde de dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki oranı %61'in üzerindedir. Bu oranı %50'nin altına düşürmeyi hedefleyen bir vergi politikası reformu gündemde midir? Dolaysız vergilerin payını artırmak amacıyla hangi adımlar atılacaktır?
7. 2026 yılı bütçesiyle birlikte kamusal kaynakların hangi toplumsal kesim lehine **yeniden** dağıtıldığına dair Bakanlığınızın bir etki analizi bulunmakta mıdır? Varsa, bu analiz kamuoyuyla neden paylaşılmamaktadır?